

[Kirkeministeren.]

at ministeriet i sin skrivelse af 4. august d. å. er gået ud fra, at pastor Bartholdys ord i den meget omtalte tale på Skamlingsbanken, „djævelens sidste forfærdelige opfindelse“, gjaldt specielt den i talen kritiserede sammenkomst i Warszawa, hvorimod pastor Bartholdy selv hævder, at han hermed kun har betegnet den totalitære, kommunistiske stat i almindelighed, ikke specielt den af denne foranstaltede sammenkomst i Warszawa. Dette står naturligvis til troende. Men man må huske, at det ikke var pastor Bartholdys ord på Skamlingsbanken, men derimod pastor Søllings ord på prædikestolen, som ministeriet skulle vurdere og tage stilling til. Når pastor Bartholdys ord på Skamlingsbanken overhovedet er nævnt i ministeriets skrivelse, er dette selvfølgelig foranlediget derved, at det er hans tale på Skamlingsbanken, der har sat hele sagen i gang; derfor måtte denne tale naturligvis nævnes i den redegørelse for sagens opkomst, der findes i ministeriets skrivelse. Men på den nøjagtige gengivelse af hans ord lå der ikke samme vægt som på pastor Søllings. Derfor: da der for ministeriet kun forelå referater i dagspressen af Bartholdys tale, valgte man, fremfor at ofre tid på en konstatering af den nøjagtige ordlyd — bladenes referater var i så henseende afvigende — at give udtryk for, at man var sig usikkerheden i så henseende bevidst, idet man i skrivelsen udtrykkelig reserverede sig ved ordene, at pastor Bartholdy ifølge bladenes referater skal have sagt sådan og sådan. Her ved har ministeriet gjort enhver læser af skrivelsen opmærksom på, at ministeriet ikke selv indestår for rigtigheden af de gengivne udtalelser i alle enkeltheder. Pastor Bartholdy har selv henvist til et i bladet „Jydske Tidende“ gengivet referat af hans tale som det korrekte. Dette referat har jeg læst, men herom kan jeg oplyse, at jeg fra biskop Noack, som påhørte talen på nært hold, ved, at også dette referat i hvert fald på eet punkt er forkert, og at pastor Bartholdy selv overfor biskoppen har indrømmet dette, så selvom ministeriet havde fulgt dette referat, havde man altså heller

ikke dermed haft fuld garanti for det helt rigtige.

De ærede medlemmer vil vel nu mene, at der har været talt nok om denne sag, men mig har det været magtpåliggende så fyldestgørende som muligt at tilbagevise det ærede medlem hr. Hvidbergs påstand om, at jeg har tilsidesat et gammelt retsgode. Dette er nemlig virkelig, som han siger, en farlig ting at inkludere sig på. Det ærede medlem hr. Hvidberg mener ikke, at nogen dansk domstol i Bartholdy-Søllingsagen ville dømme anderledes, end Højesteret gjorde i sin tid i Vamdrupsagen og provsteretten i Hornbechsagen. Det ærede medlem er øjensynlig uvidende om, at Den Danske Præsteforening har ladet sin juridiske konsulent, en anset højesteretssagfører, gennemgå den foreliggende sag. Hans skøn følger i alt væsentligt samme linie som kirkeministeriets, og konklusionen er — jeg beder om formandens tilladelse til at citere —:

„Jeg konkluderer således, at bestemmelserne i Danske Lov 2—4—6 til 12, derunder specielt 2—4—9 med denne bestemmelses forbud imod at røre nogen ved navn under prædikenen, vel stadig må anses for gældende dansk ret, men med den modifikation, at bestemmelserne må fortolkes under hensyntagen til den væsentlige forskel mellem statsformen ved bestemmelseernes udfærdigelse under enevælden og den nuværende demokratiske styreform, således at bestemmelserne ikke anses at hindre en demokratisk meningsudveksling, derunder udtalelser i en prædiken om spørgsmål i en aktuel debat indenfor kulturelle, sociale eller politiske områder.“

Senere i samme skrivelse står der, at det vist er givet, at en tænkt injuriesag anlagt af pastor Bartholdy mod pastor Sølling på det foreliggende grundlag måtte føre til frifindelse af pastor Sølling. Hermed må denne sag vist siges at være uddebatteret.

Jeg må imidlertid udbede mig de ærede medlemmers tålmodighed endnu nogle minutter. Forbigå det ærede medlem hr. Hvidbergs alvorlige og personligt prægede betragtninger om folkekirkens almindelige situation kan jeg ikke, så meget mindre som jeg selv fra denne talerstol har efterlyst en drøftelse af folkekirkens art og